

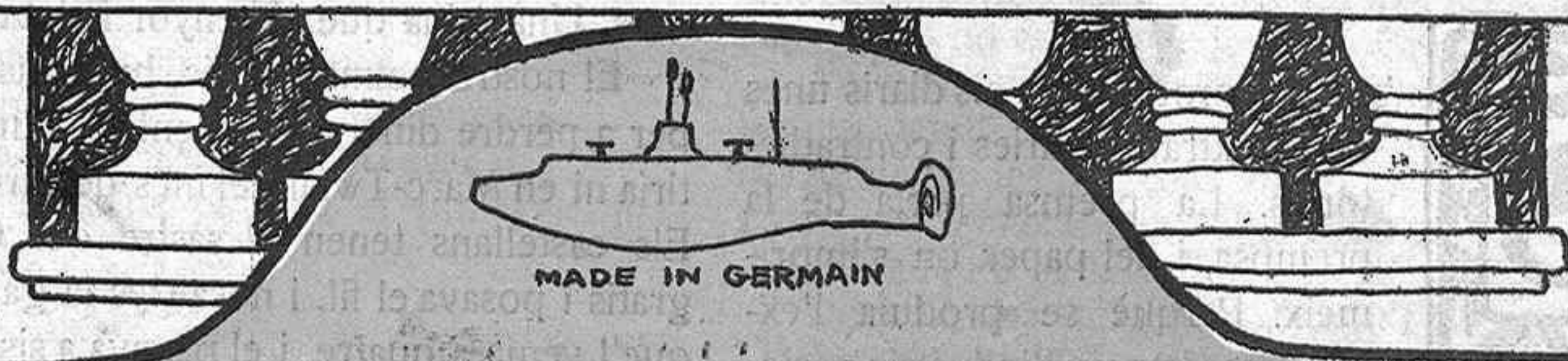
L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Periodic humoristic

Núm. 2003 : Any XXXIX

10 cèntims — Atrassats: 20

BARCELONA, 18 DE MAIG DE 1917

6 LA NEUTRAL 6

EXPORTACION
DE NOTAS FAMI-
LIARES...

CASA ENFUNDADA EN 1914

NEUTRALIDAD
Y VIVA...
LA JOTA..

IMPORTACION
Y DEPOSITO DE
ADOQUINES...

PLATANOS
DE CÁNARIAS
A CUALQUIER
PRECIO

NARANJAS
A 5 centimos
EL MILLAR

DESDE LO...
DE FILIPINAS

NEUTRALIDAD
A TODA COSTA

QUE NOS QUE
DAMOS...

¡MARRA NO!

MAURA
Siii
¡vaba!!

La botiga del modern senyor Esteve

EL PAPER

'ESTANT produint en els diaris unes coses extraordinaries i contradictories. La premsa parla de la premsa, i del paper on s'imprimeix. Perquè se produïa l'extranyesa de que l'industria periodística, al contrari de les demés industries, mai parlava d'ella. El

pagès no viu sinó per a la terra i les cullites, el fabricant pel cotó i les peces, el mestre d'obres pels materials, els empleats pel escalafó, però la premsa mai parlava d'ella. I are de cop, la premsa se reuneix, se preocupa d'ella i parla del paper.

Perquè hi ha el perill de que no's puguin publicar diaris. De primer el conflicte fou per la carestia del paper. Aquella frase popular «jel paper val més!», era i és una realitat. Un diari val cinc cèntims, i un periodic com L'ESQUELLA deu. Doncs a les empreses els hi costa més, produint-se el fenomen econòmic meravellós d'oferir una mercaderia a un preu inferior al del seu cost. Abans el nostre paper costava 40 pessetes els 100 kilos. No's guanyava, però podíem viure decorosament. Ara els cent kilos costen 120 pessetes!, és a dir, tres vegades més! No's pot donar L'ESQUELLA a deu cèntims, però se dona, sense modificacions de preu, deturant-se en la nostra i en les altres empreses periodístiques aquella llei de preus que consisteix en apujar als altres les coses que'ls hi venem, per a resarcir-nos dels preus pujats que ens imposen.

I no ho fem. Tot s'apuja, fins l'unitat monetaria del vici, que feia sospirar que aquell bon capellà de Girona que escoltant la confessió d'un jove pecador va saber que lo que en la seva joventut valia tres pessetes, ara en valia cinc. Tot s'apuja menys els periòdics. No hi ha cap raó per a que augmenti el cost de múltiples coses, no danysades per la guerra. La bona gent sospira i paga. Nosaltres paguem las materies primes tres vegades més i seguim oferint la mercaderia a deu cèntims com si fós un preu imposat per la Naturalesa i fixat pels designis de la Providencia.

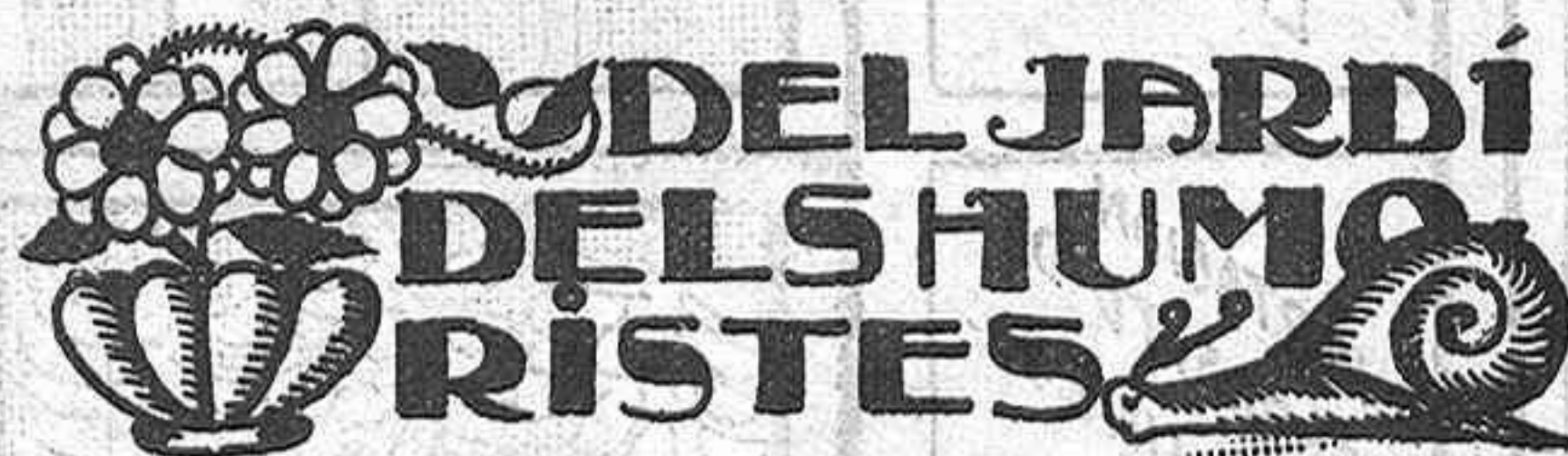
Els diaris, encara tenen compensacions, perquè darrera d'ells o hi ha una propaganda pròdiga, o un cavall

blanc, o anuncis alçats, o en alguns ingressos inconfessables. Per això, mai, malgrat la penuria del paper, havien aparegut tants diaris a Madrid—tots ells germanòfils,—i aquí a Barcelona apareixen vint-i-sis, xifra enorme mai assolida abans de la guerra. Però, i els periòdics que no tenen altre ingrés que l'honorat i directe de la venda? Aquets realitzen, per primera vegada, el compliment d'escriure, dibuixar i compondre, o bé treballar en una paraula a benefici del públic. Els setmanaris de deu cèntims són els menys que en aquest món compleixen amb els manaments de Jesús, els deures del patriotisme i el gust del públic. Distreuen, fan riure i a sobre perden diners. Una feina que el senyor Esteve no comprendria.

El nostre setmanari és humorístic, però fer broma per a perdre diners, realment és d'un humor que no sentiria ni en Marc-Twain, el més destarotat dels humoristes. Els castellans tenen al sastre del Campillo que cosia gratis i posava el fil, i nosaltres la ganancia del peix fregit que'l venia a quatre i el pagava a sis. Ara se podrà afegir la dels periòdics que compren a quince i venen a deu.

Com posar remei? Pujant el preu dels periòdics? Reduint-los? ¿Rebaixant la qualitat del material, de l'informació i de la literatura? Ésser o no ésser, heu's-aquí la qüestió. I tots, desde En Luca de Tena, a don Antoni López, van pel món, amb un dit al front, convertits en uns Hamlets administratius, perseguits per l'ombra de la «Papelera».

PARADOX

UNA ANÉCDOTA D'EN TRISTAN BERNARD

Segons contem, pujà un dia l'aplaudí autor de *Petit café* a un vagó del metropolità de París, on no hi havia més que un altre senyor.

A l'estació vinenta, pujà una senyora, plena de propopeia.

El distingit escriptor, havent tingut veleitat de fumar encengué sa grossa pipa i començà a deleitar-se en l'habitual fumigació que'ls homes apel·len plaer.

La senyora protestà seguidament.

—Ho sento, senyora, però jo haig de fumar.

—Vostè és un groller.

—Com vostè vulgui, però no puc prescindir de fumar.

—Doncs, n'haurà de prescindir per força.

—I ca, senyora.

—Ja ho veurem.

—I tal. Li asseguro que ho sento, però continuaré fumant.

—Ja l'hi explicarà la policia.

—Molt me plaurà saludar-la.

L'altre viatger somreia complascut de l'escena que s'anà descapdellant en aquests termes fins l'arribada a l'altre estació on l'ofesa senyora feu avinentesa dels seus planys a la policia.

Aquesta, allavors, se girà vers l'autor còmic, demanant-li:

—Perque no vol deixar de fumar vostè?

—Es un groller.

I En Tristan Bernard respongué, fingint gran amoïno.

—Acabem d'un cop. Aquesta senyora va ocupant en el tren una classe superior a la que li correspon pel seu bitllet. Primer que tot cal arranjar això.

Feta la comprovació resultà que veritablement aquella senyora no ocupava la classe que li corresponia i torbada i confosa canvià de vagó. La policia demanà excuses, el metro començà a caminar.

L'altre viatger, intrigadíssim preguntà:

—Però com ha endevinat que aquella senyora...?

I En Bernard contestà sense deixar-lo acabar:

—No veu que he vist que portava el bitllet del mateix color que'l meu?

!!!

ADAMS

□ ————— □

Un exàmen de gramàtica a la Normal de senyoretetes.

El professor, jove i guapo.—¿Sabria dir-me quin és el futur del verb estimar?

La noia, maca i aixerida.—Casar-se.

Els isidres barcelonins

Un isidre és el que acudeix a Madrid aquests dies de Sant Isidre aprofitant els trens mòdics per a contemplar bocabadats les meravelles cortisanes. Són isidres, ademés dels que baden en el mes de maig, els que baden tot l'any, amb un esperit de gent provinciana sorpresa.

Aquest any han tingut un augment extraordinari els isidres, degut a la concurrència barcelonina. El Municipi, la Diputació, les Societats mercantils, les recreatives i el públic en general han fet d'isidres i *La Esfera*, de madrileny que no bada.

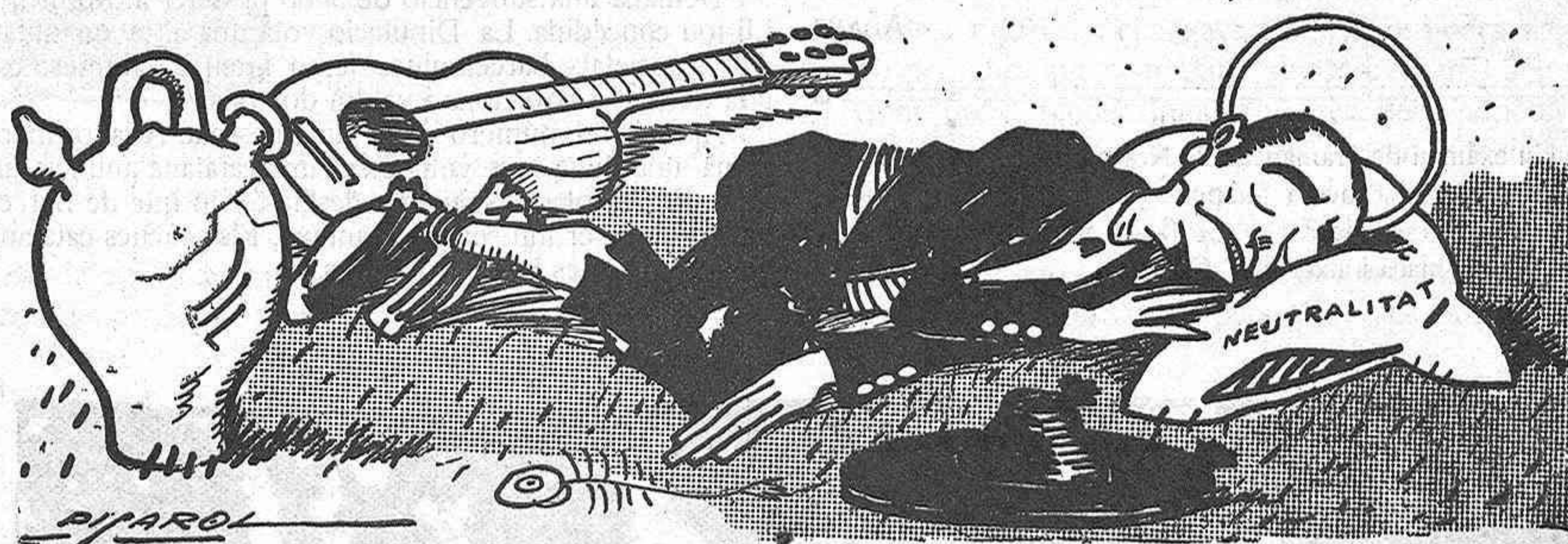
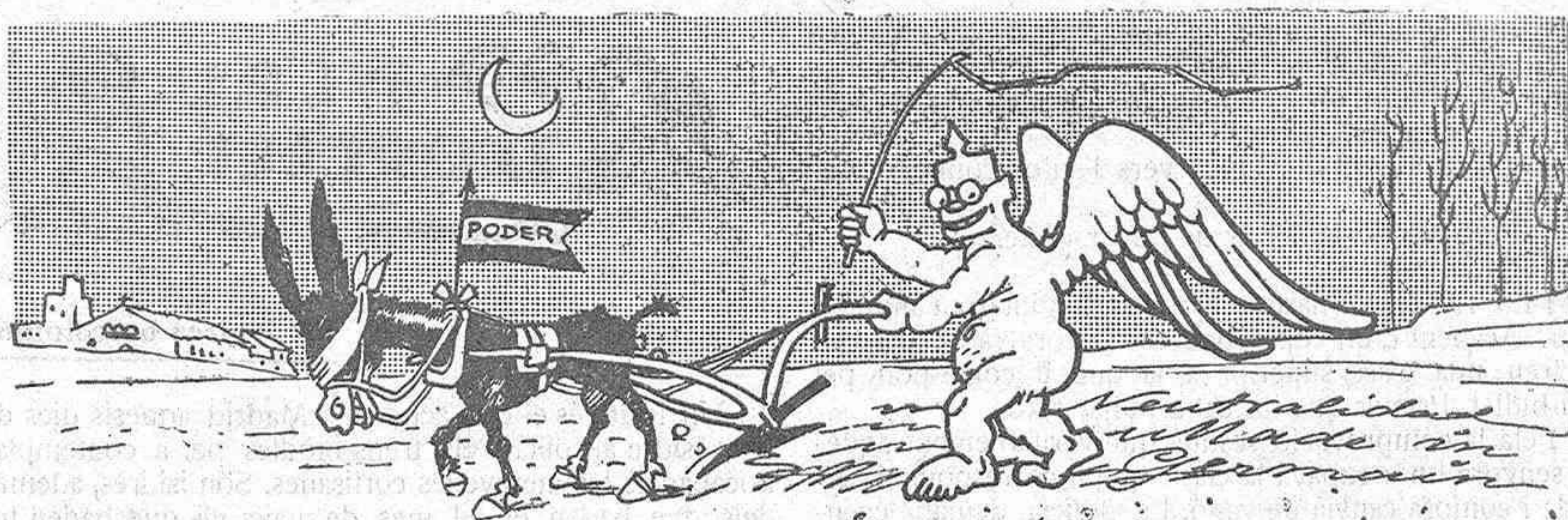
Demanà una subvenció de 5000 pessetes al Municipi, i li fou concedida. La Diputació votà una altra quantitat. Altres societats barcelonines feren igual. El número estarà dedicat a Barcelona i valdrà dos rals.

Apareix el número i val una pesseta. A la primera plana una dona que volia ésser una catalana anuncia un savó. En les planes següents desfila tot lo que de Barcelona pot ésser informació i anunci. Els pràctics catalans una vegada més han fet d'isidres.

TOT POT ÉSSER

—Diu que els germanòfils envenen les taronges.
—Pts! Tot pot ésser. Ja han envenat les ànimes.

LA LLEGENDA DE SANT ISIDRE

—Dormim, que l'angelet ja's cuida de llaurar-nos.

La desaprensió de *La Esfera* s'accentúa, descuidant tota cura i correcció en aquells articles que no constitueixen anunci. Així en el dedicat a la Premsa, on no hi ha nom que no estigui equivocad. En Jori, se diu a *La Esfera*, Román J. Ori. En Bofill i Matas, és Bobill y Matas; En Carner, Carné (*jolé!*); l'Aldavert, Alabert; En Gambús, Gambies;.....

La Esfera ha fet una Premsa nova. I 60,000 pessetes. Després de Cuba, Catalunya.....

El senyor governador

Ha retornat En Morote, però segons les nostres notícies, aprofitarà qualsevol ocasió per a dimitir, perquè vol acompanyar an En Romanones en les seves amargors de dimitit. Vol ésser governador de Barcelona, i ja conspira, el fill d'En Cobián, germanòfil fanàtic, parent d'En Melgarejo, advocat dels Manesmann i un dels directors de la propaganda germanòfila.

El fill d'En Cobián és un home historieta, un home xistu, d'aquells que van recollint totes les anècdotes grotesques que els hi vol penjar la gent. «Cosas de Cobia-

nete», diuen a Madrid. I desseguida comencen a recordar successos.

Un dia s'examinava el fill d'En Cobián de Dret Polític.

—Anem a veure—li preguntà el professor.—Quantes formes de govern hi ha?

—Dues. Monarquia i República.

—Molt bé. I quantes formes de Monarquia?

El fill d'En Cobián dubta, vacil·la, i amb por comença a dir:

—La..., la... absoluta...

—I l'altre?

—L'altre... l'altre...

—Si ho sab. Fixi's: Què diuen els duros referint-se al nostre rei. Que ho és per la gracia de Déu.

El fill d'En Cobián, se mossegava els llavis. El professor, insistí:

—Per la gracia de Déu i...

—La de l'Esperit Sant—acabà En Cobián.

Arriba l'estiu, fadigós i ensopit. Senyor Morote, dimiteixi. El seu successor serà per a nosaltres un bany refrigerant i animador.

Mr. Rond de Cuir

Per a atendre a les vendes i encàrrecs, hi ha en la Exposició d'art francès un senyor que diu preus, atén indicacions, i serveix d'intermediari entre els compradors i els artistes.

Arriba un senyor. Voldria adquirir aquella meravellosa estatua de bronzo, d'En Bernard, una xicota nua, amb un gerro a la mà.

—Desitjaria saber el preu. Es per a l'Escola de Bells Oficis.

—Dues mil cinc-centes pessetes.

El comprador se'n estranya. El bronzo sol ja les val.

—Dues mil cinc-centes pessetes?

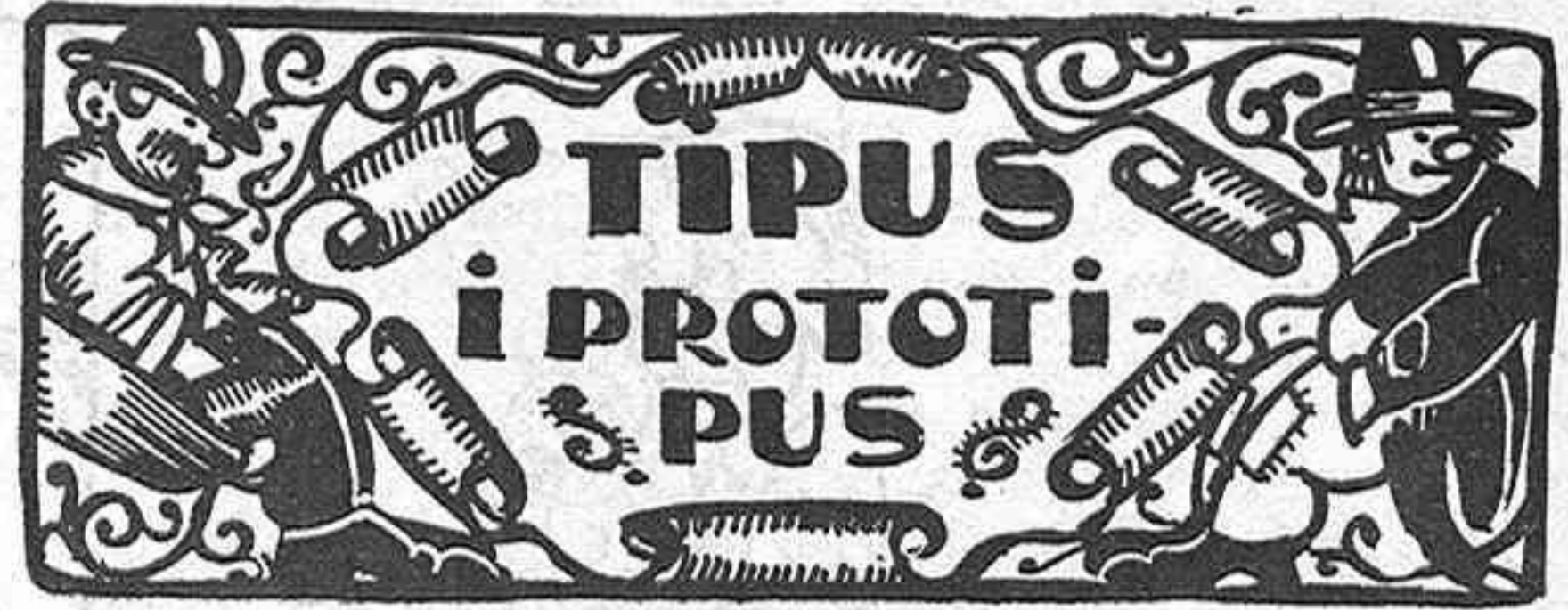
—Sí, senyor, i siguent per a una escola d'art, me sembla que encare podem aconseguir una rebaixa.

Torna el comprador i escolta que la venda no és possible perquè l'estatua perteneix a l'Estat francès.

Alguns se pensen que Mr. Rond de Cuir fa de les seves, però nosaltres sospitem que enterat de que una altra obra que's volia adquirir també resultà ésser propietat de l'Estat francès, vol fer una mica de broma a costa de la prodigalitat.

—Aquest Gobelí?—li preguntaran un dia.

—Dues pessetes—respondrà—i amb gastos de transport, dues cinquanta.

A «Monyos» va depressa.

Com que no te feina, no vol destorbar. I somrient—amb un somris que és una punyalada en en cara tan ferrenya,—avença depressa, recollint com una reina els homenatges. Com una reina atrafegada, que encara ha de passar revista a cinquanta batallons i sab que l'espera ja la sopa oficial.

La «Monyos» institució barcelonina, flor del carrer, figura senyalada del retaule popular té dugues gracies senyores i dominatrius: el pentinat i la manera de caminar.

Ai! el pentinat és una cosa propia i personal. «Digue'm com te pentines, i't dirè l'humor que tens». Ai, *Monyos*, tu cada dematí te poses llaços al cap com una princesa adolescent se posa flors; cada dematí t'hi poses flors com una cortisana s'hi posa perfums! El teu pentinat—mo-

Instantànies

Abans d'un negoci emprendre
consells a tot-hom demana
i quan en tinguis per vendre...
fés lo que't dongui la gana!

Si algun dia sostens una qüestió,
perque no pugui el contrincant guanyar
es precis de que tu tinguis raó,
i a més a més... que te la vulguin dar.

Si els parents et veuen ric
et faràn *la gara-gara*;
prò si ets pobre... l'ase'm flic
si mai els hi veus la cara!

—Ma amiat per tu és molt gran;
ma protecció t'asseguro;
disposa d'ara endavant...

—Em poguessis deixà un duro...

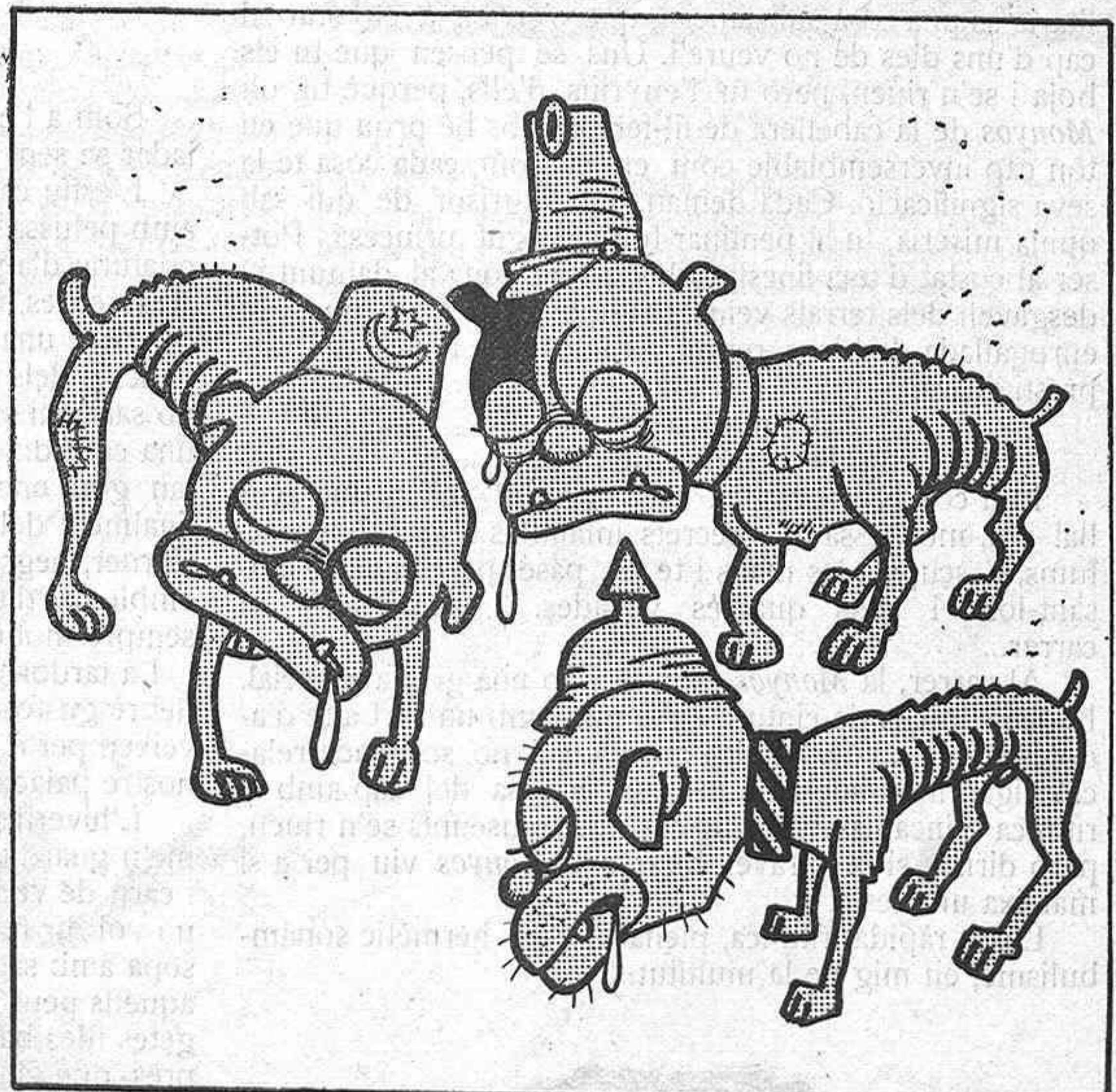
—Ma amiat no arriba a tant!!!

Si tens alguna cosa que't convingui
a tot-hom fer saber
ho dius al millò amic i l'hi encomanes
que guardi bé'l secret.

Si jo una qüestió algun dia
amb un altre sostingués,
no és cert que demostraria,
si aquest la *raó em dongués*,
de que jo no la tentia?

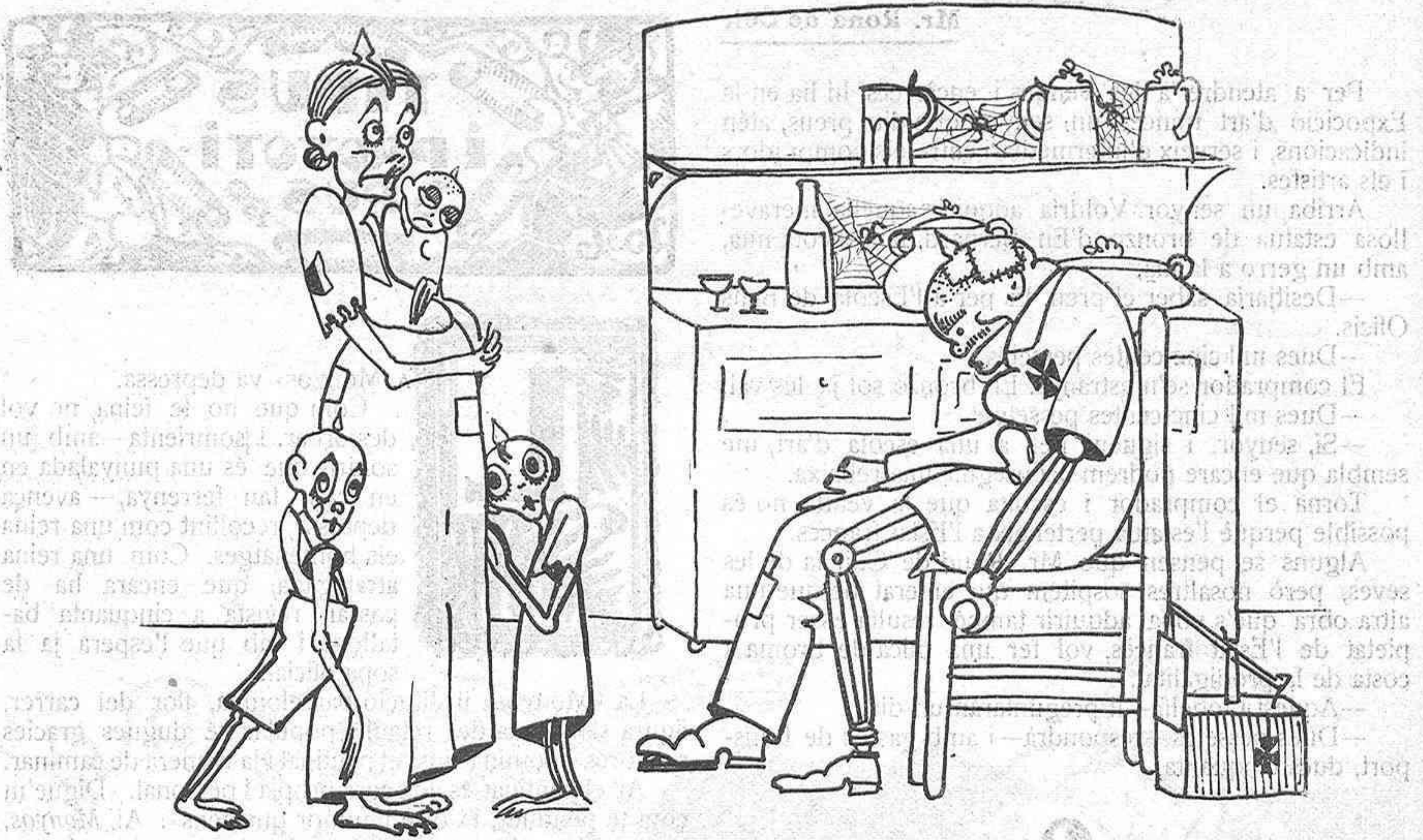
Per no *tenir raó*, tenint qüestions,
pot-ser *tinguis raons*.

CANDOR SALAMÉ

ELS BULL-DOGS

—Ja és prou, estar-ne tips... t patir gana!

LA RESISTENCIA

—Dallit, nois!... Acabada la guerra podreu tornar a menjar cada dia.

nument «municipal i espès»,—obra dels teus amors solitaris és una cosa substancial que s'arriba a enyorar al cap d'uns dies de no veure'l. Uns se pensen que tu ets boja i se'n riuen, però tu t'en rius d'ells, perquè tu, oh *Monyos* de la cabellera de fil-ferro! sabs bé prou que en ton cap inversemblable com en el nom, cada cosa te la seva significació. Cada dematí, en la grisor de qui sab quina miseria, tu al pentinar-te has sigut princesa. Potser al costat d'una finestra oberta que dona al damunt el desgavell dels terrats veïns tu—que deus tenir una veu enrogallada de tenor retirat,—cantes les belles cançons prestigioses:

«La pinta n'era d'or,
l'escarpidor de plata»

I un cop el teu cap ha estat guarnit—difícil meravella!—tu, mestressa dels secrets infalibles a manca de perfums, t'escups a les mans i te les pases pels cabells, allisant-los. I aixís quantes vegades. I aixís surts al carrer...

Al carrer, la *Monyos* camina amb una gracia especial. Blinca son cós de cintura en amunt amb un cert aire d'adolescent equívoc. ¿Quina amagada i no sospitada relació lliga l'imponderable lletgesa famosa del cap amb la rítmica blincadissa del mig cós? Els transeunts se'n riuen, però dirían, si la miraven bé que la *Monyos* viu per a si mateixa una festa.

Lliska ràpida, rítmica, plena de un hermètic sonambulisme, en mig de la multitud...

Vianda

Som a l'època de l'any en que un hom de bon paladar se sent definitivament vegetarià.

L'estiu és el temps de les fruites, aquells albercocs amb pelussa que tenen tot l'encant de la panereta d'una criatura; d'aquells pressecs sucosos; de les prunes claudies verdes, morades, blaves i grogues com si acabessin de rebre una pallaça i que guarden dintre l'aixarop més deliciós dels aixarops. Dels melons, capsa tancada que un no sab mai si contenen una mena de farinetes roges o una carn dolça, fibrosa, saturada de mil flaires, que té un tan gran encant que t'obliga a aguardar-ne les llevors, i finalment dels raims, dels raims immortals que diu En Carner, negres i blancs, moscatells i picapolls sempre emblema d'abundancia, que ho diguin els del desert; sempre motiu de joia, que ho digui el senyor Noè.

La tardor és el temps de la caça. El llorigó tendre, la llebre gustosa, la perdiu, la becada, el tort, etc., etc., serveixen per a donar compliment a la nostra gana i gust al nostre paladar.

L'hivern pot dir-se que l'ocupa, tot ell, el tocino. Déu me'n guard de dir que a l'hivern no's mengi indiots i peix i carn de vedella, no, reconec que se'n menja, però això no vol dir res, la vianda de l'hivern és el porc. Aquella sopa amb sagí i botifarra negra i talls d'orella i de morro, aquells peus de porc amb naps i el llomillo amb mongetes i les barres al forn i la botifarra a la brasa... després, que vingui fred! si un voldria que'n vingués.

Doncs bé, ara som al temps de les flors i les verdures, les flors que restin a la Rambla o en el pitger de sobre la taula nosaltres anem per lo positiu i cantem la gloria de

les patates novelles, de les escarxofes, de les faves, dels espàrrecs, i dels pèsols ofegats.

Recordeu cap lleminadura comparable a unes patates ben rostides o fregides? I les fulles d'escarxofa tendre sucades amb vinagre que t'embruten els llavis com si haguessis menjat sutge?

Dels espàrrecs no'n parlem, no crec que hi hagi cap casa on les minyones ne mengin si no's fan la part avans de treure la plata a taula.

Les faves ja són un plat nacional. Faves a la catalana. Molta cansalada, molta botifarra de faves un suc d'aurat... quan son tendres perquè son tendres, quan ja tenen tabella perquè són més gustoses.

Els pèsols són els que m'agraden més que tot, son petits, són escaients de color, són tendres, dolços, són aixerits com un pèsol.

Quan ne menjo un gran plat, me sembla ésser el rei Herodes atipant-se d'ignoscents.

I després trago. Tot és vegetal.

COSTAS, LAS DE LEVANTE!...

Un vaixell-correu francès ha sigut tirat a pico per un submarí alemany davant de Castelló. I aquesta vegada poden estar ben satisfets els nostres germanòfils: la cosa ha sigut seria; un tragedia formal; un espectacle que sembla dedicat pel propi emperador als seus admiradors d'Espanya. Una mena de hecatombe organitzada teatralment per l'estil del enfonsament del Lusitania. Cinc centes persones a l'aigua sense previ avis; sense previ avis, però amb aquell mètode, aquell ordre i aquella puntualitat submarina tan admirada pels tècnics i estratègues dels nostres «requetès».

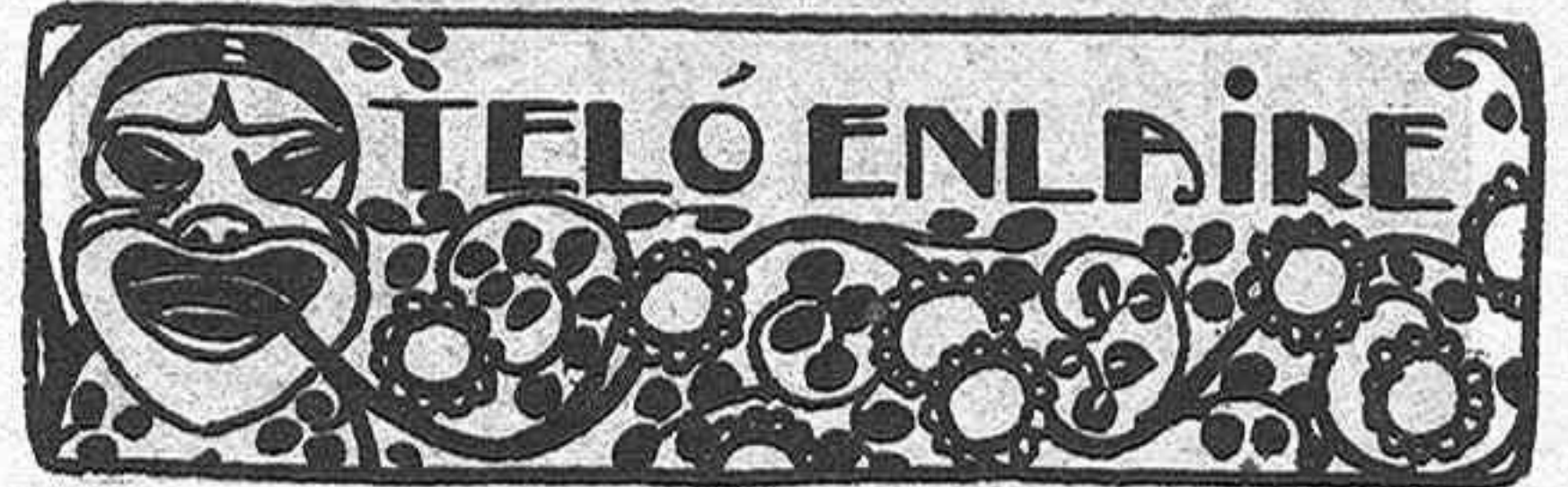
D'aqueixos cinc cents naufragés n'han arribat uns quants, uns quants que's poden comptar amb els dits, a les platges de Tarragona. Els altres anaren a fons amb el vaixell. Els supervivents, entre els quals s'hi troba el capità del vaixell relaten la tragedia amb tots els detalls, a les nostres autoritats tan neutrals, i les autoritats, com que en mèrits de la mateixa neutralitat no tenen dret d'emocionar-se, no s'escriueixen d'indignació, ni s'esgarriren de vergonya. I els periòdics germanòfils i totes les bones persones que combreguen amb les seves rodes de moll, no sols troben tot això molt natural, sinó que deixen entreveure la viva admiració que'ls inspira tanta valentia i tanta hassanya heròica executada pels marins germànics.

«El vaixell se trobava a cinc milles de les nostres costes levantines, que és tan com dir que era a les portes de casa. Les cinc centes persones que formaven el passatge eren totes als menjadors, que estaven sopant. I a l'hora del peix... arribà el peix mecànic, el peix de ferro i metralla i sense safata se'ls presentà a taula i explotà. Abans de dos minuts el vaixell i les cinc centes persones eren sola l'aigua.»

Què portava de greujetat aquella nau a bordo, perquè els pirates alemanys s'hi ensanyessin amb tanta tirria?

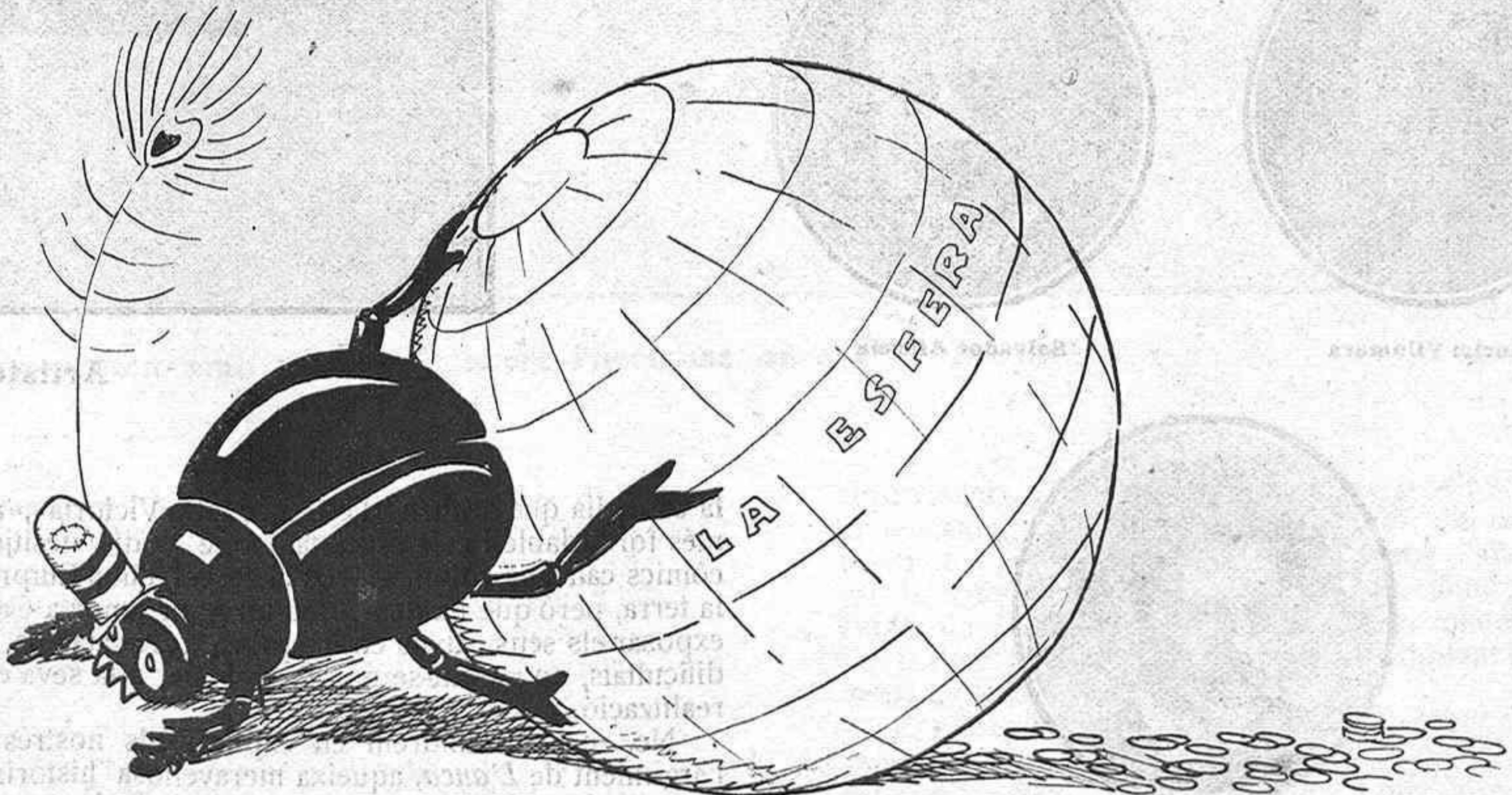
Si s'apropen, els hi diré a l'orella:

Portaven dones i criatures.—XARAU.

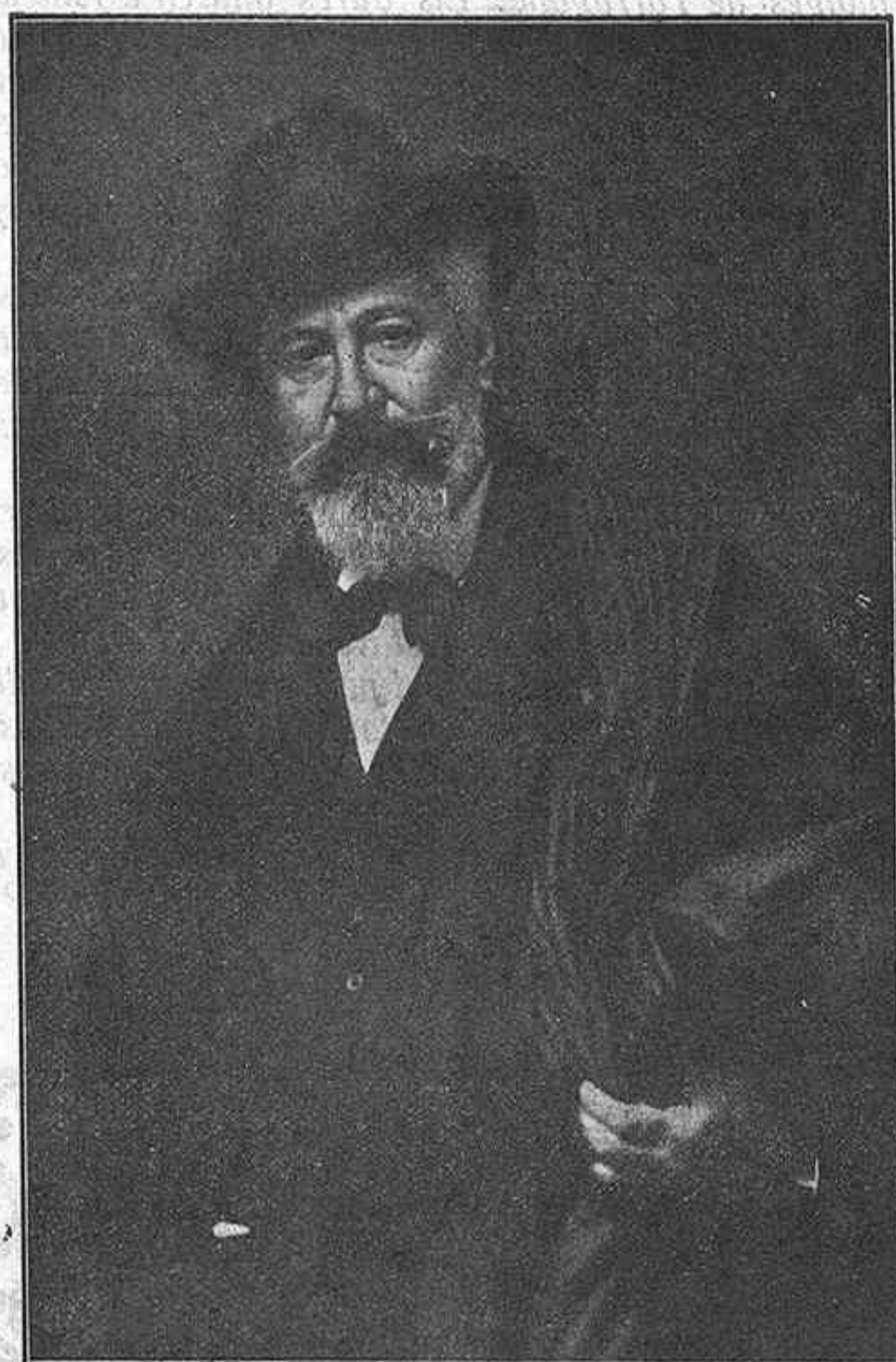
Vida clara i verdadera d'un botiguer de Ribera.

Això diu el primer redolí de *L'auca del senyor Esteve*, i an això s'ha circumscrit En Santiago Rusiñol al escenificar l'obra més escaienta, més interessant i més barcelonina que hagi sorgit mai del seu enginy càustic i sentimental. Clara i verdadera resultava a la comprensió del llegidor la novel·la; claríssima i plena de veritat s'escorre als ulls de l'espectador

L'escarbat.—«No quedarán descontentos los catalanes, la bola es grande y carita».

Un gran èxit de Teatre Català.— L'AUCA DEL SENYOR ESTEVE al Paralelo

SANTIAGO RUSIÑOL, l'autor de la comèdia

ELS ESCENÒGRAFS

Maurici Vilomara

Salvador Alarma

Oleguer Junyent

Artistes del "Teatro Victoria" que interpreten amb admirable acert l'hermosa obra d'En Rusiñol

la comèdia que acaben d'estrenar al «Victoria», amb l'èxit més formidable i més espontani que podia desitjar-se, uns còmics catalans voluntariosos al servei d'una Empresa, no de la terra, però que ha demostrat un gran amor a Catalunya al exposar els seus cabals en una obra d'art catalana, plena de dificultats, no parant-se en sacrificis per a la seva esplèndida realització.

No ens entretindrem en explicar als nostres llegidors l'argument de *L'auca*, aqueixa meravellosa història del vell botiguer barceloní, l'home auster i treballador, a qui no li passa res d'extraordinari en tota la vida i a qui, no obstant,

li passen coses senzilles i naturals capaces per sí soles d'interessar, enternir i emocionar al nostre públic senyor Esteve que s'hi veu retratat, com si la boca de l'escenari no fós tal boca, sinó un mirall més o menys convex en el qual la figura s'hi veu aixamlada o estirada, donant a l'heroi els diferents matizos de grotesc i ridícol aspecte o de trista i tràgica expressió.

Són quatre les generacions que fa jugar l'autor als nostres ulls en el curt terme de les tres hores i mitja que a tot estirar dura la comèdia; la presentació, doncs, d'una història tan llarga donada en tan poc espai de temps no es concebeix de

altra manera que tal com ha sigut tractada per En Rusiñol: mitjançant una sèrie de quadres o, millor dit, redolins, que's relacionen perfecta i directament l'un amb l'altre. I això, que era lo més difícil de la tasca del dramaturg, ho ha resolt l'autor de *La Mare* tan bellament, d'una manera tan senzilla i al mateix temps tan artística i versemblant que no es pot demanar més.

Ens atrevirem a dir que *L'auca del senyor Esteve* és, després de *L'alegria que passa*, l'obra més completa i més característica d'En Rusiñol; la comèdia més seva, on ha posat l'autor més enginy i més cor, com si hagués abocat en ella

tota la complexitat del seu temperament d'artista i d'autor dramàtic. En ella hi vibren constantment les seves dots d'observador humorista i de poeta romàntic. Aquella sàtira tan seva, aquelles ironies filles d'un esperit crític tan especialit-

cions que, amb tot i ésser llunyanes, els han d'interessar tant de la vora.

Tots els quadres són impressionants i en tots s'hi descobren pinzellades de mà mestre; els dramàtics, sobre tot els penúltims i últim, ens recorden per la seva viva i real emoció, les millors escenes de *La bona gent*, d'*El Mistic* i de *La Mare*; els purament sentimentals i plàcids, plens de poesia casolana, com el del Jardí del General i el primer de l'arcova, o sia el de la guardiola (una meravella) ens fan pensar en els seus millors quadres teatrals: *La nit de l'amor*, *El pati blau*, etc., etc. Els de caràcter popular, com el de la *Processó de Ribera* i el de la *Muntanya Pelada*, veritables pintures de vida barcelonina que encanten per la seva bellesa i la seva animació. I tot lo demés és lo admirable de sempre, lo tan habitual en En Rusiñol, la sàtira aguda, l'ironia punxant, l'observació constant en un seguit d'escenes i de tipus arrencats del natural.

I fins aquí encara no hem dit res de *L'auca* com espectacle, com a obra de visualitat; i això que és una de les seves característiques de més relleu. Sàpiguen, doncs, que el públic s'entusiasmà de valent amb el decorat, que és tot ell una meravella. Anem a dir que els tres *maestros* s'han portat com uns hèroes. Les decoracions noves són sis i totes valen un imperi; vès si no valdràn la molestia d'arribar-se al *Paralel* i gastar-se els pocs rals que fan pagar d'una butaca. Totes són boniques, però el públic, que no està per filigranes de sobrietat, troba admirables i encantadores, sobre tot el *Jardí del general*, d'En Vilumara, la *Plaça de Ribera*, d'En Junyent i la *Muntanya Pelada*, de l'Alarma. Veritat és que són d'un efecte sorprenent i dignes d'aplaudir-se, com també ho és el magnífic vestuari, esplèndid de veritat històrica, mer-

cès als interessants figurins de l'artista Oleguer Junyent. Els nostres actors juguen molt bé aqueixa hermosa *Auca* que tot Barcelona anirà a admirar i que... n'hi ha per dies. La senyora Faura fa un delicat estudi de l'eterna malalta; la Emilia Baró, senzillament esquisida en els primers quadres, i plena de dignitat i d'emoció en el restant de la comedia. La Antonia Baró, molt bé. En Santpere, kolossal, aixís, amb k, en el paper de senyor Pau, matitzant com En Zaccòni en les escenes dramàtiques, En Capdevila, En Barbosa, En Goula (salut, *veterano!*) i En Sirvent i En Bozzo i tots els altres, aguantant el tipus amb molt coneixement i bona voluntat. Una abraçada d'aquelles fermes an En Rusiñol per la seva bona obra; una felicitació a tots els seus col·laboradors i una encaixada ben sincera an En Josep Robert, a la direcció artística del qual es deu, en primer lloc, el bon èxit de l'excel·lent interpretació.

Altres notícies:

Divendres passat, per a benefici de l'Elena Jordi, que fou aquella nit molt festejada, s'estrenà al «Español» una comedia vodevil·lesca: *Pasqua abans de Rams*, dels autors Caillabet, de Flers i Rei, molt ben arranjada per l'Alexandre Soler; una producció de molt ingeni en la qual hi campeja una fina ironia, la mateixa a que ens tenen acostumats els autors d'*El Rei* i de tantes comedies del seu gènere. La beneficiada s'hi lluí de valent i els demés apreciables actors de lo companyia arrodoniren el conjunt.

—Al «Tívoli» debutà dissabte a la tarde, la companyia dramàtica de la senyora Cobeña. A la nit, s'estrenà el drama en tres actes d'En Frederic Oliver *El crimen de todos*. Es

Estevet
(Sr. Barbosa)

Senyor Esteve
(Sr. Carles Capdevila)

Nacional
(Sr. Bozzo)

zat, tan únic en la nostra terra, campegen tothora en els quadres dels primers actes, essencialment còmics i assainetats, sense deixar d'haver-hi, per això, mai, la nota fibladora, avergaçant als esperits mequins com si fós una tialla o la nota sentimental, la nota amorosa, que, de tan viscuda, va de dret al cor i fa estremir no sols als nostres menestrals de la classe estevaire, sinó fins als nostres obrers i a les nostres burgesetes.

L'auca del senyor Esteve és l'història del botiguer abnegat que viu sols pel treball i que quan es mor resulta que no ha viscut, perquè no ha tingut altres emocions que les que dóna el rascar la calderilla del calaix, cada vespre, al tancar la botiga, per a tornar-la a obrir l'endemà, a la mateixa hora; és el drama de l'home bò que pateix, no obstant, una maldat inconscient: la de l'afany de fer diners privant-se de tota mena de goigs i de satisfaccions i privant-ne també als que el volten; és l'auca de l'home egoista, no per ell, sinó pels altres, i que sols se'n va a l'*altre barri* content, quan deixa una descendència digna de la seva «Puntual»; però mai quan com li psasa al protagonista de l'obra rusiñolesca, el fill se llibera de les rancies doctrines del pare i vola cap al país dels somnis i de les fantasies.

Cercant-li més transcendència, estudiada més socialment, *L'auca del senyor Esteve* resulta ésser l'auca de tots els barcelonins, l'auca de la ciutat de Barcelona, l'història del seu creixement urbà, del seu desenrotlló moral i material. I per això, per aquest transcendental aspecte, que és el millor mèrit de la comedia, és per lo que interessarà a tothom, i tothom

Senyor Pau (Sr. Santpere)

Tomaseta
(Sra. Baró, Emilia)

Senyora del primer pis
(Sra. Casanovas)

Sra. Felloia
(Sra. Faura)

la voldrà anar a veure i aplaudir, els vells i els no tan vells, els rics i els pobres; totes les *senyores Tomases* i les *senyores del primer pis* de l'actual Barcelona voldrà passar pel teatre «Victoria» a homenatjar als avant-passats i al mateix temps a festejar an En Santiago Rusiñol per la pensada de ressucitar uns temps tan pintorescs i unes vides i unes afec-

Les tres Maries
(Sres. Baró, A.; F. Viñals i V. López)

Pintor 1er
(Sr. Goula)

Pintor 2^{on}
(Sr. Ferrer)

Martinet
(Sr. F. Capdevila)

obra declamatoria i per això no acabà de satisfer-nos. Celebrem, no obstant, que en ella s'hi fuetegi d'una manera enèrgica el flamenquisme, però per lo mateix que l'ambient és purament espanyol, en el pur sentit separatista del mot, creiem que a Madrid ha de fer molt més efecte que a casa nostra. Aquí no coneixem més *matons* que els de Pedralbes i algun tipus del requetè. Aixís és que la comedia del senyor Oliver ens interessa poc per lo que s'hi fa, que ho trobem molt exòtic, i ens interessaria per lo que s'hi diu... si no fós tant de míting. Pel demés, en la construcció escènica s'hi veu la traça d'un expert comediògraf. La senyora Cobeña molt bé, i els seus companys ajudant-la voluntariosament.

—Pel dia 30 està anunciat el debut, al «Romea», de la companyia de comedia castellana Plana-Llano. Anuncien 30 úniques funcions i porten 15 obres noves per a estrenar. Donades les simpaties amb que els intel·ligents artistes compten entre els aficionats a la franca rialla, és de creure que la temporadeta serà de les més profitoses:

L. L. L.

PLAFONS, per Angel Boixader Roura.—Aplec de curtes i inspirades composicions en vers, que no deixen de tenir certa unitat. Foren premiades en uns *Jocs Florals* del «Casal Català» de Buenos Aires.

LAS DOS ESCÓRIAS SOCIALES, LA NEGRA... Y LA BLANCA, ANTE LA PSIQUIATRIA, per F. de P. Xercavins.—Discurs llegit en la Sessió inaugural del Col·legi de Metges de la Província de Barcelona a darrers de gener d'enguany.

EL POBRE VELLEJ.—EL GRAN VERSAIRE, per M. Moreno Oliván.—Monòlegs representables; el primer dramàtic i el segon còmic. Són curts d'extensió, lo qual vol dir que no cansen. Els havem llegit amb interès i... com a entreteniment de «societat», no estan mal.

LA REVISTA QUINCENAL.—Havem rebut el número 9, corresponent al 10 de maig, d'aquesta important publicació francòfila.

PER LA LLENGUA.—Discurs de Marián Aguiló.—El publica en son darrer número la Biblioteca d'Autors Catalans «Lectura Popular».

LA DULZURA DE LAS LÁGRIMAS.—Noveleta curta de Don Enric González Fiol. Forma en la col·lecció de «Los Contemporáneos».

SEPT SCIENCIES

Maig

Ja sóta l'ombra dels arbres qui va fent-se de prodigi s'hi troba la pau perduda i el consol del revení; ja'l branquilló fón arestes i el niu burla tot vestigi, ja amb cintes de verda molça s'enfarbalana'l camí.

Ja les fams de les roselles se sacien fent-se impunés, presoneres entre espigues menjant de dos sòlcs ensemps; posant una irreverència damunt de les verdors brunes de les bancalades llongues: ja tenim aquí'l bon temps.

L'abril ha deixat la fama i ha perdut les simpaties sòts la llima amb les xurriaques del caprici i malhumor: ara'l bescanten furientes calamarçades impies, ara'l veurem amb l'escombra d'un vent papitesc, traidor.

Fins que'l maig esclata màgic no cal tenir la absoluta confiança amb les boneses que la Primavera's vol; fins a esmolar la falç trista quan la espiga ample s'inmuta no convé posar la céga ni amb les brises ni amb el Sol.

No obstant el maig plè de gracies té al ronyó un *quiste* [estrambòtic empanyant-lo, humitejant-lo; té'l sant Pere Regalat qui extén ses ales plujoses dant-li crèdit de neuròtic, matant ceps, criant granotes, perdent fruita, neulint blat.

J. COSTA I POMÉS

EN aquests moments en que tot Barcelona rendeix pleitesia al senyor Esteve i s'encanta admirant el seu breçol, el pintoresc barri de Ribera, podríem parlar del Born, del Pla de Palau, dels carrers del Rec, Moncada, Flassaders, Cambis o Vidrieria, però nosaltres volem anar de dret al cor del barri i aixís te portarem

lector a la cèlebre plaça de Santa Maria, patria adoptiva dels mantegaires, ja que la llur terra nadiua era la Cerdanya.

Avui com avui encara s'aguanta, en estructura com quan vivia el nomenat senyor Esteve, però molt ens temem que'l millor dia els regidoss se'n pensin una i desapareixin les cases aquelles d'on brolla la font tant celebrada d'on penjava l'estrella d'argent i que sostenen aquella glorieta sempre ufanosa que alegra els ulls al arribar Argenteria avall des de la plaça de l'Angel, i amb elles s'en vagi també per sempre més el carrer de les Caputxes.

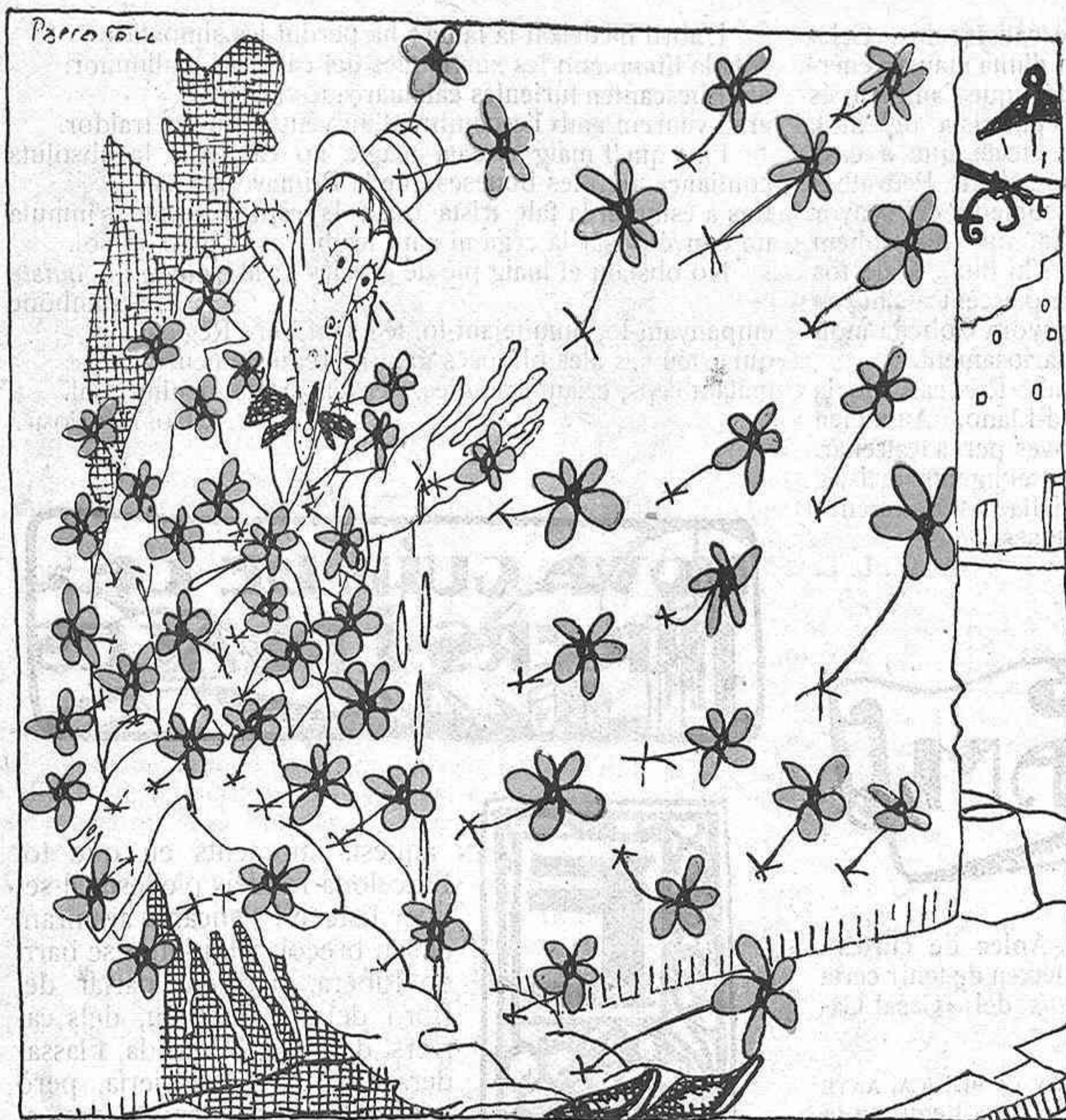
Els carrers que hi entraven i en sortien segueixen éssent els mateixos: Santa Maria, Espaseria, Agullers, Cambis, Abaixadors, Argenteria i Sombrerers, res, la flor i nata del barri de Ribera, lo castiç.

Encara hi han mantegaires, però mig disfregats de sastre, encara venen pa en els tenderols que's repengen en l'església, però no és aquell pa d'abans que feia vores amb de la Polònia.

Què s'ha fet el cisteller? Què s'han fet a cà'n Sarret i a cà'l Sastre? On ha anat a parar el negre de cà la Magineta, on se vestien tots els cambrers de cafè de Barcelona?

I sobre tot on és aquella fira de figuretes de pessebre de Sant Tomàs? On les baralles a cops de llorer entre els xicots del barri i els de la Barceloneta? On la processó del Corpus, amb el general per pendonista, duent per seguici lo més lluit de la guarnició amb uniformes de gran gala?

La mort d'En Carnestoltes matà al Born pintoresc, la

LA FESTA DE LA FLOR

Inri

bomba dels Cambis fou l'acabament de la plaça de Santa Maria.

Sols la fatxada resta igual que sempre i encara, encara, perquè no sé quin borinot ha fet acabar els campanars, i fan un fàstic...

ESQUELLOTS

Els preparatius que amb tot entusiasme se van fent, fan preveure que serà un gran èxit la Tòmbola a favor de la Creu Roja dels Aliats que's celebrarà al «Turó Park» els dies 26, 27 i 28. Tots hi tenim el deure de contribuir-hi.

Els premis que són valiosíssims, estan exposats a Can Comas. Allí veuràn canela.

El «Turó», al efecte d'aquestes festes, serà guarnit sots l'inspiració i direcció de l'Alarma.

Hem dit alguna cosa?

Oh, la crítica!

El gran Tintoré, autor de *El boig* i revister de «Las Noticias», diu parlant del decorat de *L'auca del senyor Esteve*:

«Las decoraciones inmejorables»

El no menys gran *David Copperfield*, de «La Lucha» diu: «Las decoraciones detestables».

Aquí hi aniria bé aquella dita dels castellans: *Ateme usted estas moscas por el rabo!*

Però això no són mosques... són borinots.

NOTES DE CASA:

De l'«Academia Granados» vàrem rebre uua atenta invitació per al concert Perelló-Longás que's celebrà el darrer diumenge.

Amb dos artistes obtingueren un èxit merescut al interpretar brillantment les composicions d'Haydn, Brahms i Dvorák, anunciades en el programa.

Començament d'un article de *La Vanguardia*: «No decimos nada nuevo»...

Vol callar, home! D'això ja n'estem convençuts!

El Día Gráfico, que és el diari barceloní que més importància dóna als toros, creu que deuen suprimir-se les festes d'En Llapissera i d'En Charlot, per «inhumanas y crueles». ¡Sanguinaris!

El distingit cronista de salons *Boy* és un home incorregible. Vegi's lo que escriu an En C. Wersley:

«Ese nuevo vals *Baisers du vent*, que dedica usted a *Boy* és para usted un nuevo triunfo y para mi un nuevo motivo de admiración, que por tantas veces ha recreado nuestros oídos con sus admirables creaciones.»

• ¿Però qui és que ha recreado; l'admiración? I ca, home. ¿Però a qui ha recreado? a nuestros oídos; però de qui són els oídos? ¿I las creaciones son dels oídos o de la admiración o de qui?

¡Déu meu! Això no hi ha qui ho entengui.

En la «diada jaumista» que tingué lloc diumenge a les bardics de Pedralbes, un orador cantà les excel·lències de Alemanya.

Digué entre altres coses «que els alemanys no han fet cap mal a la seva religió.»

A la *cuenta*, la religió dels requetés deu ésser diferenta de la que's practica a les esglésies de Bèlgica i a la Catedral de Reims.

L'autoritat militar ha contestat favorablement a la premsió del nostre Municipi, respecte a la cessió a Barcelona dels quarters de les Dressanes i de Santa Madrona.

Acaba el senyor Alfau aconsellant al Ajuntament que dirigeixi una sollicitut a don Alfons.

En aquestes qüestions no és precisament el rei, qui ens fa por, sinó els que li burxen l'orella.

Una encaixada al simpàtic regidor Puig i Alfonso, encara que formi entre els *lligaires!*...

Es l'únic que en la darrera sessió s'ha atrevit a protestar de la *primada* que'ns han fet els senyors de «La Esfera» amb motiu del Número extraordinari dedicat a Barcelona.

Ell, que en materia de publicacions, coneix el panyo, té autoritat per a parlar. I aquí tot-hom, entitats oficials, empreses particulars i fins la premsa i el públic s'ha deixat albardar pels nous descobridors de Catalunya.

Demostrant-se, al cap de vall, que l'única cosa realment extraordinària del tal numeret eren les subvencions que a través dels vergonyants anuncis s'hi descobreixen.

La senyora comtesa de Romanones ha anat a Montserrat a portar un ciri a la *Moreneta*.

Diu que és una prometensa que va fer si el seu marit, l'il·lustre coixet, deixava les riendes del Govern.

Quantes senyores trobaríem que la farien a l'inversa: que prometerien el ciri si el marit arribava al *candelero*.

Se'ns diu que per a estrenar-se en la propera *Festa d'Infants i Flors*, el conegut sardanista Joan Noguera, representant a Barcelona de l'orquestra-cobla «La Principal», de Peralada, acaba de compondre una bonica sardana en col·laboració amb el mestre Dimas. La ballarem.

Digueren un dia an En Palaudaries:

—Sabs Fulano?... té una menigitis.

—Oh!... Es una malaltia molt greu — respongué ell. — La persona que l'agafa o es mor o es torna imbecil.

—Com ho sabs?

—Perquè jo l'he tinguda.

E. G.: Aquesta mena de quadrets han d'ésser ràpids; impressions de un parell de quartilles tot lo més.—Jordi Català: Rebérem el seu article. Gracies per l'intenció. Era tard i, además, se semblava molt, en essencia, a un altre que n'havíem encarregat per a l'Extraordinari. De tots modos està bé, i el guardem per a altre ocasió.—A. B. G.: Té massa extensió i escassa picardia.—Ll. B.: Se'l considera. Llàstima que els seus amables oferiments arribaren un xic tard.—

UN ESTEVE QUE HA ANAT A MENOS

—Voleu dir que sóc jo, aquell que ensenyen al *Paralelo*?
—No; vosté és el d'ara, que és molt diferent.

R. de R.: Tantes mercès. Lo que vagi, anirà.—Blanch: El dibuix no ens resulta.—Elissend: Vostè és un humorista. Envii quelcom més curt i tocant un altre tema, i acabarem de polsar-lo.—J. R. C.: No'ns convé.—V. Rafart. M.: El xisto final no està mal, però en lo demés hi ha molta palla.—A. S. R.: Rebut el dibuix, que desgraciadament no'ns té utilitat.—Joan Corlan-no: Aqueix conte que'ns conta és massa vell. J. Rocabert: Mercès per la felicitació. Respecte als trenca-caps, descuidi, que'l dia que l'espai ho permeti... Si ja només ne queda un de aficionat, que és vostè!... el rei!...—Niko: Impossible complaure'l perquè el número va agotar-se a les poques hores i de la làmina no's se'n va fer cap tiratge a part.—Badó de Castellbisbal: S'agraeix l'oferiment, però, per ara, no'ns hi comprometem.—Eusebi Mercader: La bona intenció hi és ben remarcable; però res més que la bona intenció.

ARTRITISMO · REUMA · GOTA PIPERAZINA D.R. GRAU

PÍDASE EN TODAS PARTES

LICOR BREA MÚNERA

CONTRA

- CATARROS
- TOSSES-BRONQUITIS
- EXPECTORACIONES
- ASMA Y DEMAS AFECCIONES DEL
- APARATO RESPIRATORIO

LABORATORIO MÚNERA
CASA FUNDADA EN 1875
BARCELONA

GUILLERMO PATTBERG
Importador de Maquinaria de toda
clase, Hierro, etc. :: Fabricante
de Quarniolones para Oardas
Teléfono 634 - Direc. tel.: Pattberg
Cortes, 649, ent.º BARCELONA

Refectorium

Brasserie
Pâtisserie
Grillerie

Rambla del Mig, 36-38
:: Teléfon A 4646 ::

El mejor disolvente de los uratos
Asepsia de las vías urinarias
Cólicos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA

LAMBIOTTE HERMANOS
Sinnigoi Urotropina · Hexamelleno Ictramina · Formina

PÍDASE
folleto expli-
cativo. Muestras
a los señores médicos
Agto. gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

El millor remei per a curar el
ESTRENYIMENT CRONIC
i evitar les seves fatals conseqüències és el
LAXOL AMARGÓS

Precís regulador de les funcions gastro-intestinals
Purgant vegetal suau-Laxant perfecte-Depuratiu sens rival
27 anys de gran èxit. - Probeu-lo i vos en convencereu
De venda en les principals farmacies

Antoni López, llibreter, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: apar n.º 2
TELÉFONO 4115

S'ha posat a la venda

L'auca del senyor Esteve

NOVA EDICIÓ POPULAR

d'En SANTIAGO RUSIÑOL

Un volum en 8.ª

UNA pesseta

Últimas publicaciones

FELIPE SASSONE

ANTONIO REY SOTO

JULIO VALLÉS

ÁNGEL GUIMERÀ

VÓRTICE DE AMOR

Amor que vence al amor

EL NIÑO

JESÚS QUE VUELVE

NOVELA

Traducción de Eduardo Marquina

2 pesetas

3 50 pesetas

4 pesetas

3 50 pesetas

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíus, si no's remet, además, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

“SALÓN CATALUNA”

Dia 26 de maig de 1917

Estrena de la grandiosa visió

artístico-histórica

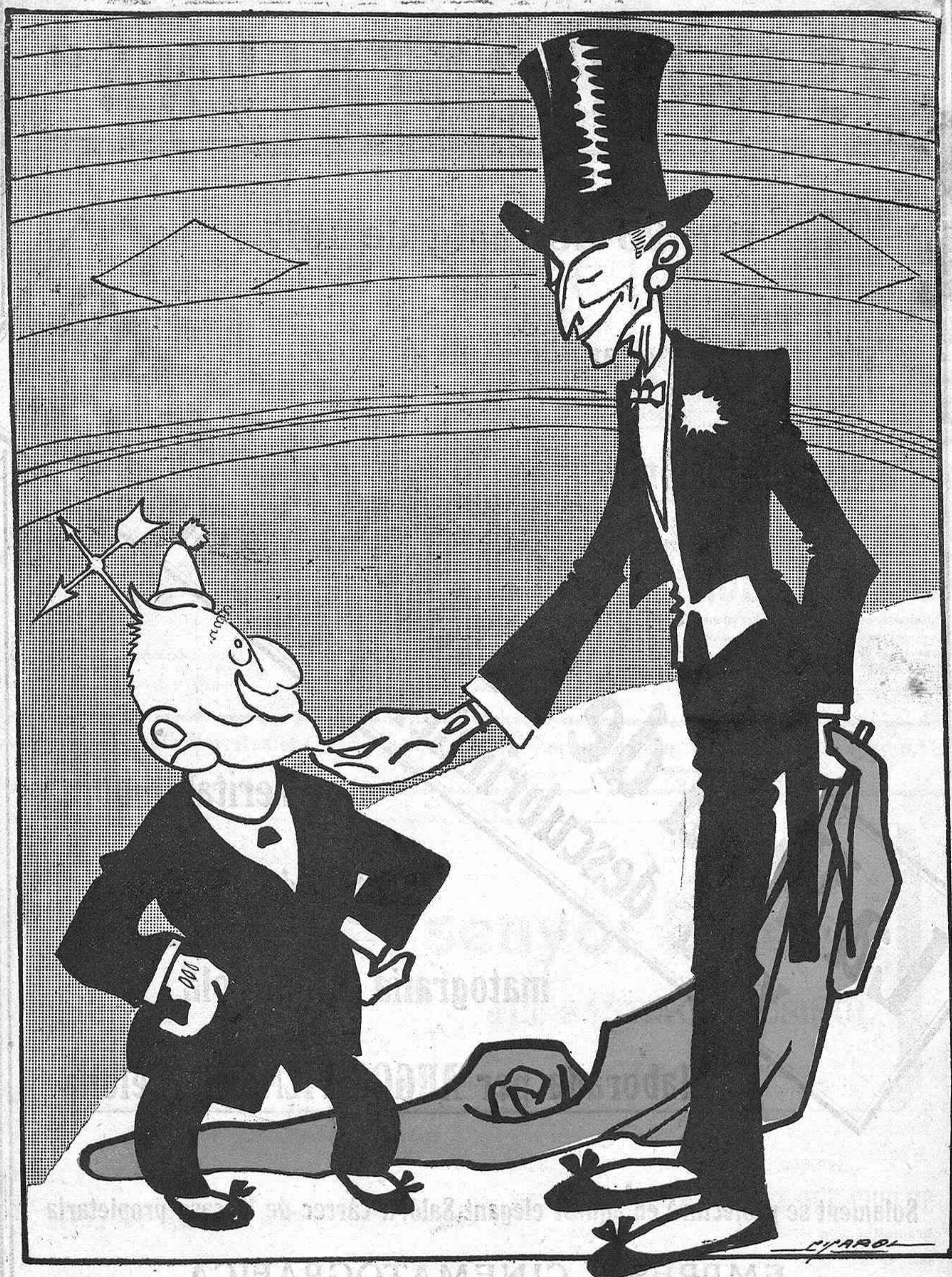
La Vida de Cristóbal Colón y su descubrimiento de América

Veritable obra
mestra de la cine-
matografía espanyola

Elaborada per ARGOS FILMS Barcelona

Solament se projectarà en aquest elegant Saló, a càrrec de la casa propietaria

EMPRESA CINEMATOGRAFICA

COMPETENCIES TAURINES

En Llapissera. - Què diu que tu també fas el clown als Toros?...